

Kalaallinut inuusuttunut sakkutuujusussaatitaaneq pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut
(Inatsisartunut ilaasortaq Niels Thomsen, Demokraatit)

Akissuteqaat
(Naalakkersuisut siulittaasuat)

Aallaqqaasiutigalugu Naalakkersuisut sinnerlugit Inatsisartunut ilaasortaq Niels Thomsen qutsaviginiarpara soqutiginarumik oqallitsisiniarneranut. 2009-mi Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsiseqalernitsigut unammilligassarpassuaqalerpugut. Aammattaaq apeqqutini, soorlu pisinnaatitaaffitta pisussaaffittalu nutaajusut, suut ilagissaneraat. Sammisap tamatuma pineqartup pissusissamisoortumik nanginnerivaa nunanut allanut tunngatillugu ingerlatsinitsinni qanoq inissisimanerput pillugu apeqqut.

Taamaammanuna soqutiginartoq pisariaqarlunilu kalaallit inuusuttut sakkutuujusussaatitaasalernissaata oqallisigineqarnissaa. Maani nunatsinni sulii annertunerusumik immitsinnut napatilerusukkutta sakkutuujusussaatitaanerup eqqunneqarnera tamatumunnga iluaqutaassagaluarpog.

“Namminersorneq Pillugu Isumalioqatigiissitat Isumaliutissiissutaat”-ni” allassimasogarpog isumaqartoqartoq sakkutuujusussaatitaaneq pisariaqassasog Kalaallit Nunaat minnerpaamik nammineq oqartussaaffigisaminik nakkutilleeqataarusussappat.

Isumaliutissiissummittaag allassimasogarpog inuusuttut akornanni kissaatigineqariartuinnarmat inuiaqatigiit siunissaannut nammineq inuttut akisussaaqataalerusukkiartuinnarneq nunaminnullu sullissinissaminut tigussaasunik periarfissinneqarusullutik, taamaalillutillu allamiunik suliarortitanik pisariaqartitsineq annikillisarussullugu.

Illersornissaqarfimmi Inuttassarsiuussisarfimmiit kisitsisini pissarsiarineqartuni uppersarnarportaaq inuit Kalaallit Nunaanni najugallit amerliartuinnartut sakkutuunngorumallutik qinnuteqartalersimasut. 2005-imi Illersornissaqarfiup qinnuteqaatit aqqanillit tigusimavai 2011-milu maannamuugallartoq 30-t tigusimallugit. Tamatuma ineriartorneq siusinnerusukkut taaneqartoq uppersarnarpaa. Peqatigitilluguli Namminersorneq Pillugu Isumalioqatigiissitat isumaliutissiissutaanni maluginiarneqarpog qinnuteqartut sulii taama amerlatiginnginnerannut pissutaasut ilagigaat danskit oqaasii atorlugit sakkutuutut tunngaviumik ilinniartitaanerup ingerlanneqartarnera. Taamaattumik oqaatsit aporfusarnerat pissutaaqataasorujussuovoq. Aammattaaq ilanngunneqassaaq 1992-imiit inuit Kalaallit Nunaanni najugallit 207-it Illersornissaqarfimmi ilinniartitaanernut qinnuteqarsimasut nalunaarsorneqarsimammata. Taakkunannga 39-t tiguneqarsimapput tassa qinnuteqartut 19 %-ii. Taamaalilluni qinnuteqartut tallimararterutaannaat piukkunnaateqartut naatsorsuutigineqarsimapput. Kisitsisitigut tamatumunnga pissutaasut takuneqarsinnaanngillat, kisiannili danskit illersornissaqarfiata kalaallilu sakkutuujusussaatitaasalernissaata ataqatigiissinneqarsinnaanerat tamatumuuna apeqquserneqartariaqarpog.

Paarlattuanik isumaliutissiisummi takuneqarsinnaavoq kalaallit angutit inuusuttut arlalissuit nammineq piomassutsiminnik Kangilinnguani sakkutooqarfimmut qinnuteqartarsimammata, soorluttaaq kalaallinik Siriuspatruljemi kiffartuussisoqarsimasunik assersuutissaqartoq. Sakkutuut imarsiortut aammattaaq ukiuni kingullerni annertuumik sakkutuussarsionermikkut kalaallinik inuusuttunik pissarsiniartarsimapput, kisiannili ilinniartitaanerup aaqqissuussaananik pissuteqartumik taamatut atorfeqalernissaq inuusuttunut pisariaqarpallaanngikkaluamik unammillernarpallaalaartarsimagunarpoq. Danskit oqaasii atorlugit ilinniartitaaneq ingerlanneqaannarneq ajorpoq, aammali Danmarkimi ingerlanneqartarluni. Taamaammat ajornartorsiut taanna ukkataralugu aallaqqaammut isiginiarneqarsinnaavoq, taamaaliornikkummi nammineq piomassutsiminnik qinnuteqartartut amerleriarsinnaassagunarmata.

Kalaallit uagut nammitsinnik sakkutooqalernissarput eqqarsaatigiuminaappoq. Kisiannili aaqqissuussaasumik sakkutuujusussaataasernerup imaluunniit immaqaa taarsiullugu inuusuttut sakkutuujunngikkaluarlutik inuiaqatigiinnik kiffartuussisalernissaannik apeqqutikkut immitsinnut napatissinnaalernissatsinnut periarfissat pissanganartut ammaanneqarsinnaassapput. Sakkutuujunngitsut inuiaqatigiinnik kiffartuussisalersinnaanerat maani nunatsinni pissutsit, ileqqut pisariaqartitallu aallaavigalugit aaqqissuunneqarsinnaassaaq, kalaallinut inuusuttunut siumut isigineqareersinnaanngitsunik kinguneqartussatut inuunermik allanngortitserujussuanngikkaluartumik.

Taamatut oqaaseqarlunga soqutiginarumik oqallittoqarnissaa qilanaaraara.